

Lekplatsers utformning för att främja barns utveckling

Vilma Danielsson

Examensarbete/Självständigt arbete • 15 hp
Sveriges lantbruksuniversitet, SLU
Fakulteten för naturresurser och jordbruksvetenskap
Landskapsarkitektprogrammet - Uppsala
Uppsala 2026

Lekplatsers utformning för att främja barns utveckling

Playground design to encourage child development

Vilma Danielsson

Handledare:	Åsa Ahrland, SLU, institutionen för stad och land
Examinator:	Ulla Myhr, SLU, institutionen för stad och land
Omfattning:	15 hp
Nivå och fördjupning:	Grundnivå, G2E
Kurstitel:	Självständigt arbete i landskapsarkitektur
Kurskod:	EX0861
Program/utbildning:	Landskapsarkitektprogrammet - Uppsala
Kursansvarig inst.:	Institutionen för stad och land
Utgivningsort:	Uppsala
Utgivningsår:	2026
Upphovsrätt:	Alla bilder används med upphovspersonens tillstånd.
Elektronisk publicering:	https://stud.epsilon.slu.se
Nyckelord:	Barns utveckling, lekplats, lekmiljö, barnperspektiv, kreativ lek, självständig lek, lekutrustning

Sveriges lantbruksuniversitet

Fakulteten för naturresurser och jordbruksvetenskap

Institutionen för stad och land

Avdelningen för landskapsarkitektur

Sammanfattning

Lek är en viktig del av barns utveckling och utformningen av lekmiljöer kan styra vilka typer av lekar som skapas. Samtidigt har de mer moderna lekplatserna kritiserats för att vara standardiserade och därför inte stöttat barns utveckling under lek tillräckligt. Detta skapar frågor kring vilka kvaliteter som bör finnas på lekplatser för att främja barns fysiska, sociala och kreativa utveckling. Syftet med arbetet är att undersöka hur lekytor kan utformas för att uppmuntra barns utveckling, samt hur dessa kvaliteter kommer till uttryck i tre valda lekplatser i Norrtälje. Metoden består dels av en litteraturstudie som identifierar kvaliteterna som bör ingå i lekplatser och platsanalyser av Hamnparkens lekplats, Färsna skogslekplats och Flygfältets lekplats. Resultatet av litteraturstudien visar flera viktiga kvaliteter i lekmiljöer, bland annat variation i lekmiljön, naturmaterial, lösa föremål, social och kreativ lek, motoriska utmaningar och varierad topografi. Dessa faktorer används som grund för platsanalyserna. Lekplatsernas platsanalyser visar kvaliteterna i olika utsträckning. Flygfältets lekplats består av en blandning av naturliga och byggda inslag med varierad topografi och utrustning. Denna lekplats innehåller flest av de identifierade kvaliteterna från litteraturstudien. Hamnparken domineras mer av fast lekutrustning medan fokuset på Färsna skogslekplats är på naturmiljön och dess egenskaper. Studien visar att lekplatser som kombinerar flera olika kvaliteter skapar fler lekalternativ vilket bidrar till större förutsättningar att stödja barns utveckling.

Nyckelord: Barns utveckling, lekplats, lekmiljö, barnperspektiv, kreativ lek, självständig lek, lekutrustning

Abstract

Play is an important part of children's development, and the design of playgrounds can influence the types of play that emerge. At the same time, more modern playgrounds have been criticized for being standardized and therefore not sufficiently supporting children's development during play. This raises questions about which qualities should be present in playgrounds in order to promote children's physical, social and creative development. The purpose of this work is to examine how play areas can be designed to encourage children's development, as well as how these qualities are expressed in three selected playgrounds in Norrtälje. The method consists partly of a literature study that identifies the qualities that should be included in playgrounds, and site analyses of Hamnparkens playground, Färsna forest playground and Flygfältets playground. The results of the literature study highlight several important qualities in play environments, including variation in the play environment, natural materials, loose objects, social and creative play, motor challenges and varied topography. These factors are used as the basis for the site analyses. The site analyses show that these qualities occur to varying degrees in the playgrounds. Flygfältets playground consists of a mix of natural and built elements with varied topography and equipment. This playground contains the greatest number of the qualities identified in the literature study. Hamnparkens playground is more dominated by fixed play equipment, while the focus at Färsna forest playground is on the natural environment and its characteristics. The study shows that playgrounds that combine several different qualities create more play opportunities, which contributes to greater potential to support children's development.

Keywords: Children's development, playground, play environment, child perspective, creative play, independent play, play equipment

Innehållsförteckning

1. Introduktion.....	7
1.1 Syfte.....	9
1.2 Frågeställningar.....	9
1.3 Avgränsning.....	10
1.3.1 Geografisk avgränsning.....	10
1.3.2 Studiens fokus.....	10
1.3.3 Valda lekplatser.....	11
1.3.4 Metodmässig avgränsning.....	11
1.4 Definitioner av centrala begrepp.....	11
1.5 Forskningsöversikt.....	12
2. Metod.....	16
2.1 Litteraturstudie.....	16
2.2 Fallstudie.....	16
2.3 Platsanalys.....	16
2.4 Urval av lekplatser.....	17
3. Litteraturstudie.....	19
3.1 Variation i lekmiljö.....	19
3.2 Naturmaterial och naturbaserade lekmiljöer.....	19
3.3 Lösa material och möjlighet att förändra miljön.....	20
3.4 Kreativ och utforskande lek.....	21
3.5 Social lek.....	21
3.6 Motorisk utveckling.....	22
3.7 Topografi och terräng.....	22
3.8 Rumslighet.....	22
3.9 Utmaning och spänning.....	23
3.10 Platsens storlek och utrymme.....	23
3.11 Bedömningsmall.....	24
4. Platsanalys.....	25
4.1 Hamnparkens lekplats.....	25
4.1.1 Hamnparkens lekplats bedömningsmall.....	28
4.2 Färsna skogslekplats.....	28
4.2.1 Färsna skogslekplats bedömningsmall.....	31
4.3 Flygfältets lekplats.....	31
4.3.1 Flygfältets lekplats bedömningsmall.....	34
5. Diskussion.....	35
6. Slutsats.....	38
6.1 Framtida forskning.....	38

Förord

Denna uppsats är ett kandidatarbete på landskapsarkitektprogrammet på Sveriges lantbruksuniversitet (SLU) i Ultuna, Uppsala. Jag vill rikta ett varmt tack till min handledare Åsa Ahrlund för värdefull vägledning och stöd genom hela skrivprocessen. Jag vill även tacka till min handledningsgrupp, bestående av landskapsarkitektstudenterna Io Lundberg Clifstock, Hannes Lönnelid och Nathalie Fondelius, för givande diskussioner och kloka synpunkter under arbetets gång.

AI deklARATION

I denna uppsats har ChatGPT använts för att snabbt orientera sig i texter som redan har lästs. Det har använts för att hitta tillbaka till avsnitt i litteraturen där relevant information tidigare identifierats, exempelvis för att lokalisera på vilken sida citat förekommer. Verktöget har även använts för att översätta vetenskapliga artiklar på engelska till svenska, för att hitta synonymer och för att få förklaringar av svåra begrepp för att öka förståelsen av innehållet i texter.

1. Introduktion

Lek anses vara en stor del av barndomen och en förutsättning för barns utveckling (Wallgren 2019, s. 6). Genom lek lär sig barn hur både de själva och andra fungerar samtidigt som förståelsen för hur världen omkring dem fungerar blir mer omfattande (ibid). Leken bidrar till utveckling inom flera kategorier såsom fysisk, psykisk, social och känslomässig utveckling (ibid). Enligt Mimmi Beckman (2018, s.8) är lek en livsviktig del av barns liv där leken beskrivs som lika nödvändig för barn som att äta eller sova. Beckman beskriver även att den utveckling som sker av både kropp och hjärna via lek lägger hela grunden för individens fortsatta utveckling genom hela livet.

Utomhuslek har visats vara betydande för barns helhetsutveckling, där bland annat fysiska, sociala och emotionella utvecklingsaspekter gynnas (Jeon & Jun 2021, s.1-2). Rörelsen som tillkommer med utomhuslek bidrar med utveckling gällande motoriska färdigheter såsom balans eller förflyttning, vilket har betydelse för den långsiktiga utvecklingen hos barn (Jeon & Jun 2021, s.4-5). Samtidigt gör leken att barn tränas i sociala och mentala färdigheter som ökar kommunikationsförmågan och kreativitet (Beckman 2018, s. 8). Ytterligare en aspekt som gynnas av lek är förutsättningen att klara av anpassning efter världens förändringar som sker med tiden (ibid). Linda Wallgren (2019, s. 7) förklarar att barn i olika åldrar använder lek på olika sätt. Det beskrivs att små barn vanligtvis använder leken för att utforska kroppens möjligheter. Vidare menar Wallgren att äldre barn snarare behöver lek som fokuserar på den sociala utvecklingen, som till exempel kan inkludera spontanidrott eller teater.

Trots att det finns omfattande kunskaper om lekens betydelse för barns utveckling har ett stort antal lekplatser fått en mer standardiserad utformning (Beckman et al. 2024, s. 7). Dessa miljöer kan i en del fall erbjuda höga lekvärden inom fysisk aktivitet, men förutsättningarna för barns kreativitet samt fria lek anses bristande (ibid). Det beskrivs att "Många lekplatser är även öppna exponerade miljöer som saknar grönska och rumslighet..." (Beckman et al. s.7), där det även beskrivs att lekredskap ofta tydlig styr vad som går att göra på platsen. På de standardiserade lekplatserna råder det brist på lösa material vilket i stor utsträckning reglerar leken på ett missgynnande vis (ibid).

Heejun Jeon och Sunhye Jun (2021, s. 3-6) beskriver likaså att traditionella lekplatser har blivit alltmer standardiserade genom statisk och säkerhetsstyrd utformning. Dessa platser förklaras ha misslyckats med att prioritera utmaningar och kreativitet för barn (Jeon & Jun 2021, s. 13-14). Lekplatser med utrustning som är utvalda ur en katalog av praktiska skäl leder ofta till att barn rör sig från ett redskap till ett annat för att därefter vara klar (Beckman 2018, s.4). Sådana lekplatser kallas för KFC och kännetecknas av själlösa platta platser med gummimatta med ett antal enformiga lekredskap (ibid). Beckman (2018) beskriver att KFC är en förkortning för begreppen kit, fence och carpet, vilket betyder lekredskap, staket och gummimatta. Enbart tillgång till KFC-lekplatser hämmar barns utveckling enligt Beckman (2018) som istället påstår att barn behöver mer variation då barn inte mår bra av de tråkiga

lekplatserna. Leken består därmed enligt författaren av en mer enformig användning med färdiga funktioner än en lek där barnet själv får komma på användningsområden. Julia Schneider och Märit Jansson (2023, s.8) beskriver däremot att lekplatser kan främja barns utveckling på flera olika sätt samt att det beror på hur de planeras, utformas och förväntas. Samtidigt beskrivs kvaliteter hos en lekplats som flytande och kan diskuteras och definieras på olika vis (Schneider & Jansson 2023, s.10).

Anledningarna till att lekplatser har blivit mer standardiserade kan enligt Beckman (2018, s.5) förstås genom fler samverkande faktorer. Författaren beskriver att under beställnings- och planeringsprocessen kan bekvämligheten av att enkelt kunna bestämma lekredskap ur en katalog, varit större än tanken på barns behov. Standardiserade lekplatser består i en del fall av minimerade skötselkostnader, vilket är önskvärt ur ett förvaltningsperspektiv enligt Beckman (2018). Vidare menar hon att det finns en ökad rädsla för att barn ska komma till skada och att de ansvariga för platsen ska behöva ställas till svars. Majoriteten av katalogbeställd lekutrustning är nämligen kontrollerade så att de uppfyller kraven enligt europeisk standard (ibid). Utöver dessa anledningar beskrivs det också att rädslan för att skapa en miljö som upplevs otrygg påverka utformningen, vilket kan resultera i lekplatser som är helt öppna utan någon rumslig uppdelning. En annan faktor enligt författaren är att risken för skadegörelse gör att lekplatserna består av robusta redskap som är enkla att byta ut. En stor mängd lösa material i en lekmiljö resulterar eventuellt att en del material försvinner (Beckman 2018). Vuxna har även återkommande fokus på estetik, då prydliga lekplatser vanligtvis uppskattas mest (ibid). När barn själva får skapa sin lek och använda sin kreativitet upplevs platserna i regel som stökiga av vuxna (Beckman 2018, s.5). Det synsätt delar även Wallgren (2019, s.7) som förtydligar att vuxna uppfattar funktion och fokuserar på visuella aspekter.

Precis som Beckman (2018, s.46) tar upp, kan det vara bra att ställa sig frågan om Ronja Rövardotter hade blivit detsamma även om hon endast lekt på platser så kallade KFC-lekplatser. Hade hon varit lika påhittig, modig och självständig om hennes lek inte bestod av utmaningar eller problemlösningar? Antagligen inte, och därför är det avgörande att det finns information om hur lekmiljöer bör vara gestaltade för att gynna barns utveckling tillgängligt (ibid).

Utifrån denna problematik betonas hovet av att systematisk analysera och granska lekplatsers utformning och dess element i relation till barns utveckling (Beckman 2018). Schneider och Jansson (2023) menar också att lekplatsers utformning behöver studeras och beskriver att det kan göras genom ett analysverktyg. De menar att kvaliteten på lekplatser bestäms beroende på hur de har planerats och utformats. Analysverktygen kan vara i form av en lista som tydligt visar de positiva kvaliteter som bör finnas i lekmiljöer (ibid). Schneider och Jansson (2023) utformade en lista med egenskaper som utformningen kan ha för att stödja barns utveckling. Det som listades som värdefulla element var främst varierad topografi och vegetation samt tillgången på löst material (ibid).

Sammanfattningsvis beskriver Beckman (2018), Schneider och Jansson (2023), Wallgren (2019), Jeon och Jun (2021) och Beckman et al. (2024) alla att lek är ytterst betydande för barns utveckling och att lekmiljöer har en central roll i utvecklingen. Samtidigt är en utmaning att lekplatser blir traditionellt standardiserade med omfattande säkerhetsstyrda lösningar. Denna problematik riskerar att begränsa barns möjligheter till lek som utvecklar dem på bästa sätt.

Utifrån denna bakgrund om standardisering som präglas många av samtidens lekplatser analyserar detta arbete därför hur lekplatser kan utformas för att främja barns utveckling. Norrtälje kommun används som fallstudie för att undersöka hur dessa kvaliteter kommer till uttryck i befintliga lekmiljöer samt hur den fysiska utformningen stödjer barns möjlighet till varierad lek.

1.1 Syfte

Syftet med arbetet är att analysera hur lekplatser kan utformas för att främja barns fysiska, sociala och kreativa utveckling. Norrtälje kommun används som fallstudie eftersom den, precis som en del andra svenska kommuner, riskerar att präglas av standardiserade lösningar i utformningen av lekplatser. Genom att kartlägga och jämföra hur dessa kvaliteter kommer till uttryck i befintliga lekplatser i Norrtälje avser arbetet att identifiera konkreta utmaningar och möjligheter i utformningen av lekplatser inom kommunal planering.

1.2 Frågeställningar

- Hur kan lekytor vara utformade för att främja barns fysiska, sociala och kreativa utveckling?
- Finns dessa kvaliteter i de utvalda lekplatserna i Norrtälje kommun och hur kommer de isåfall till uttryck?

1.3 Avgränsning

1.3.1 Geografisk avgränsning

En fallstudie kan beskrivas som en djupgående studie av en tydlig avgränsad enhet (Gerring 2004, s. 341). Ju fler fall som inkluderas, desto mindre djupgående blir analysen för varje fall (Gerring 2004, s. 345). Det betyder även att en fallstudie som är avgränsad resulterar i längre observationstid per område (Gustafsson 2017, s. 3). Arbetets fallstudie innefattar därför en geografisk avgränsning till Norrtälje kommun. Avgränsningen gör därmed att lekplatser i

andra kommuner inte har inkluderats i analysen, vilket hade kunnat resultera i en bredare analys över Sveriges lekplatsers förutsättningar för barns utveckling. Däremot möjliggör avgränsningen en mer fördjupad undersökning av lekplatser utformning inom kommunal planering istället för att fokusera på en jämförelse mellan flera kommuner. Resultaten av fallstudien i denna text kan inte generaliseras till alla svenska kommuner, men det finns potential till att det ändå bidrar med kunskap som är relevant för andra kommuner med liknande förutsättningar.

1.3.2 Studiens fokus

Faktorer såsom ekonomi, drift, underhåll, skötsel och säkerhetsregleringar har inte inkluderats eller behandlats under analysen. Det är exempel på aspekter som kan påverka utformningen men i och med att detta arbete handlar om att undersöka hur den fysiska gestaltningen i sig kan främja barns utveckling utesluts det. Att precisera till den rumsliga och materiella utformningen skapar ytterligare fokus på lekplatsens kvaliteter i relation till barns behov. Ekonomiska faktorer hade bland annat kunnat utvidga studien i hög grad, men risken att fokuset istället hamnar på förvaltningsprocesser istället för lekplatsernas utformning ökar.

1.3.3 Valda lekplatser

Arbetets fallstudie omfattades av tre lekplatser i Norrtälje. Det beror på att studien syftar till en fördjupad och kvalitativ analys av varje plats, men där det ändå finns variation bland platserna. Vidare har enbart kommunala lekplatser studerats, där skol- och förskolegårdar och privata eller föreningsägda lekplatser har exkluderats. Motiveringen till det är att kommunala lekplatser är offentligt tillgängliga och är en del av den kommunala planeringen, något som är väsentligt för studiens syfte. En ytterligare avgränsning gällande val av lekplatser handlar om målgruppen. Lekplatser som riktar sig till mycket små barn har valts bort. För att underlätta undersökningen om hur lekplatser kan främja utvecklingen hos barn är en förutsättning att det finns en del variation bland lekutrustningen och dess svårighetsgrad. Lekplatserna med en begränsad åldersgrupp bedömdes därför inte vara tillräckligt med stöd och underlag för platsanalysen. Likaså har de minsta lekplatserna i Norrtälje exkluderats, i och med att deras innehåll är begränsat.

1.3.4 Metodmässig avgränsning

Studien bygger på kvalitativa metoder genom litteraturstudie och platsanalys. Ingen kvantitativ mätning av barnens lek görs genom exempelvis räkning av aktiviteter. Observationerna används till att studera om lekplatsens fysiska kvaliteter används och därmed analyserar inte hur barn upplever platsen. Intervjuer med barn, föräldrar eller Norrtälje kommun har heller inte inkluderats.

1.4 Definitioner av centrala begrepp

Lekmiljö

Lekmiljö avser en anlagd lekplats men lika så omgivande miljöer och aktivitetsytor som är tillgängliga att användas till lek. Exempel på lekmiljöer kan vara skogsdungar, kullar eller öppna gräsytor där möjlighet till lek finns. En lekmiljö skapar förutsättningar för lek, utveckling och socialt samspel (Beckman et al. 2024).

Gestaltning

Begreppet gestaltning kan beskrivas som utformning av en plats helhet tillsammans med dess innefattande beståndsdelar som dess rumsliga struktur, innehåll och egenskaper. Definitionen av gestaltning handlar inte främst om utsmyckning utan syftar snarare till att planera och utforma en anläggning så att den samspelar med landskapet den är placerad i. Gestaltning av en lekplats kan innefatta layout och design av lekstrukturer. (Bliekendaal et al. 2025)

Kreativ lek

Kreativ lek innefattar att barn använder olika material och verktyg för att skapa, utforska och pröva egna idéer (Beckman 2018, s.9).

Barnperspektiv

Begreppet barnperspektiv betyder att vuxna försöker att förstå och sätta sig in i hur det är att vara barn. Det innefattar att vuxna försöker förstå hur beslut kan uppfattas och påverka barn. Barnperspektiv är inte samma sak som barnets perspektiv som istället syftar till det enskilda barnets uppfattning som barnets själv i någon form uttrycker. Barnperspektiv handlar alltså om vuxnas bild av vad som tros vara barns behov och önskemål. (Beckman 2018, s. 42)

1.5 Forskningsöversikt

Heejun Jeon och Sunhye Jun (2021) skriver om hur utomhuslekplatser bör utformas för att stödja små barns utveckling. Författarna menar att en del lekplatser är alltför statiska och säkerhetsstyrda, vilket begränsar möjligheten till att utveckla rörelsefärdigheter till fullo. En studie som presenteras i texten beskrivs ha identifierat ett antal designkriterier för lekplatser, som bland annat innefattar aspekter inom variation, komplexitet och samband. Enligt författarna bör lekplatserna vara utformade på ett sätt som möjliggör för barn att ta rimliga risker men även att utforska olika material som både handlar om fysisk lek och kreativ lek (Jeon & Jun 2021).

Herrington och Studtmann (1998) visar genom studien att lekplatser som består av naturliga material kan stödja barns sociala, emotionella och kognitiva utveckling, på ett bättre sätt än de traditionella lekplatserna som till störst del innehåller lekredskap. Texten hävdar även att de

naturliga elementen resulterar i fler olika typer av lek, där social och fantasibaserad lek var framträdande (Herrington & Studtmann 1998).

En annan forskning tyder också på att naturbaserade lekplatser kan påverka barns kommunikationsförmåga genom språk (Prins et al. 2022). Prins et al. undersökte hur språk används när barn lekte på naturbaserade lekplatser jämfört med traditionella. Studien visade att barn som lekte i naturbaserade platser hade ett mer komplext språk. Att barn pratade om föremålen i omgivningen förekom oftare i dessa naturliga miljöer och barnen använde även språket för att förklara och skapa djupare mening med leken (Prins et al. 2022).

Charlotte Skau Pawlowski et al. (2023) sammanställer i rapporten *The role of playgrounds in the development of children's fundamental movement skills: A scoping review* tidigare forskning bestående av 14 studier som handlar om hur lekplatser påverkar barn utveckling av grundläggande rörelsefärdigheter. Resultatet visade att storleken av lekplatser framförallt hade stor betydelse för barn i unga åldrar. En mer begränsad yta visade sig i studierna leda till att barn blev mer stillasittande. Skribenterna av rapporten betonar vikten av att sprida ut lekplatsens utrustning samt behoven av klättring och balansträning (Pawlowski et al. 2023).

Bliekendaal et al. (2025) undersöker i studien *Playground Design Matters: A Cross-Sectional Study on the Association Between Playground Features and Children's Usage* Sander Bliekendaal i vilken utsträckning lekplatsers utformning påverkade barns användning, genom att ha analyserat 38 lekplatser. Gungor och lösa material visades vara tilltalande och lockade fler barn (Bliekendaal et al. 2025).

Ingrid Pramling Samuelsson & Maj Asplund Carlsson (2008) resonerar kring sambandet mellan lek och lärandet, med utgångspunkt i förskolan. En lekmiljö som är utformad för att framhäva samarbete ska utveckla de sociala färdigheterna som att turas om eller helt enkelt övar socialisering med andra barn (Samuelsson & Carlsson 2008).

Dessutom finns Annerbäcks et al. (2024) rapport som undersöker hur små barn i åldern 1-3 använder lekplatser i Sverige. Rapporten tar upp att barn till stor del använder sinnen och kroppen för att undersöka samt att topografiska variationer är väsentliga för barns engagemang i leken. Dessa element skapar möjligheter att klättra eller glida (Annerbäcks et al. 2024).

Till sist lyfter Beckman et al. (2024) hur lekmiljöer kan bli mer inkluderande och innehålla olika typer av lek som möter barns behov. Texten tar upp sju lektyper relaterade till barns utveckling som är tänkta att skapa spänning, utmaning och fantasi. Lektyperna beskrivs vara social fantasi- och rollek, regellek, riskfylld lek, fysisk lek, sensomotorisk lek, utforskande lek, konstruktionslek (Beckman et al. 2024).

2. Metod

2.1 Litteraturstudie

Arbetet inleddes med en kvalitativ litteraturstudie för att besvara den första frågeställningen som lyder "*Hur kan lektytor vara utformade för att främja barns utveckling genom kreativ lek och rörelse?*". Litteraturstudien användes för att identifiera vilka kvaliteter och element i lekplatsernas utformning som främjar barns fysiska, sociala och kreativa utveckling. Litteraturen i litteraturstudien innefattar både vetenskapliga artiklar och rapporter där fokuset låg på barns lek, utveckling och själva utformningen av lekmiljöer. I valet av litteratur användes främst sökmotorn Google Scholar samt databasen Web of Science. Urvalet baserades på flera kriterier, där en av dem var att inkludera både svensk och internationell litteratur för att skapa ett bredare perspektiv på hur lekplatser kan utformas. Med det menas att det inkluderades litteratur kopplat till Sveriges utformning av lekplatser men likaså litteratur kopplat till utformning av lekplatser i andra länder. Vidare var ett annat kriterium att källorna skulle vara direkt anknutna till den fysiska utformningen av lekmiljöer, där konkreta positiva element i miljön beskrivs. Litteraturkällorna valdes även utifrån om de belyser olika aspekter av barns utveckling, där en del källor hade ett mer fokus på en av de tre utvecklingsaspekter som är fysisk, social och kreativ. Detta möjliggjorde en fördjupad förståelse för vilka element i utformningen som är särskilt betydelsefulla för respektive utvecklingsområde. Exkluderingskriterier var litteratur som saknade direkt koppling till den fysiska miljöns utformningen

Utifrån litteraturstudien upprättades en bedömningsmall som användes som stöd samt verktyg vid den efterföljande fallstudien med platsanalyser. Bedömningsmallen presenteras i en tabell med kriterier för vad en lekplats kan eller bör innehålla för att främja barns utveckling. Bedömningsmallen togs fram genom en systematisk genomgång av den valda litteraturen, där återkommande teman, begrepp och rekommendationer identifierades. Dessa aspekter som beskrev utformning för barns utveckling grupperades därefter i övergripande kategorier. För varje kategori formulerades konkreta kriterier baserade på litteraturens beskrivningar av främjande faktorer. För att stärka kopplingen mellan litteraturen och kriteriende jämfördes de identifierade aspekterna mellan flera källor. De delar som var återkommande i flera texter från litteraturstudien eller som lyftes som särskilt viktiga valdes ut till bedömningsmallen. När källor beskrev liknande saker med olika ord, slogs dessa ihop till gemensamma kriterier. Dessa kriterier preciserades och listades på ett sätt som möjliggjorde analys och bedömning av lekplatserna väl på plats. Mallen granskades slutligen och justerades för att säkerställa att den täckte de centrala aspekterna från litteraturen, vilket gjorde att bedömningsmallen fungerade som ett konsekvent analysverktyg.

2.2 Fallstudie

I detta arbete genomfördes även en fallstudie i Norrtälje. Kommunen hade år 2024 en folkmängd på ungefär 66 000 invånare (SCB 2025) och valdes ut eftersom den på ett ändamålsenligt sätt representerar medelstora till stora kommuner i Sverige då värdet för invånare är det 36:e högsta i landet (Ekonomifakta 2026). I dessa kommuner riskerar lekplatser, liksom många andra kommuner, att domineras av standardiserade lösningar. Att studera Norrtälje i kontexten att analysera lekplatsernas utformning bidrar inte bara till att belysa de lokala utmaningarna, utan även de generella utmaningar som återfinns inom kommunal planering. Dessutom erbjuder Norrtälje kommun varierande lekplatser med olika karaktärer, vilket möjliggör den jämförande analysen. Denna fallstudie fördjupar förståelsen för hur barns behov på olika sätt kan komma till uttryck i lekmiljöers utformning.

2.3 Platsanalys

För att besvara den andra frågeställningen "*Hur kommer dessa kvaliteter till uttryck i de utvalda lekplatserna i Norrtälje kommun?*" valdes tre lekplatser ut i Norrtälje för att studeras. På de respektive lekplatserna utfördes platsanalyser i form av fältbesök för att studera lekplatsens fysiska utformning och innehåll motsvarade litteraturstudiens resultat och idéer om hur de kan vara gestaltade. Mimmi Beckman (2018, s. 33) beskriver att det kan vara fördelaktigt att utgå från en struktur med grundvärden när man ska göra en bedömning av en plats kvaliteter. Av den anledningen baserades platsanalyserna delvis på den bedömningsmall som utformades utifrån litteraturstudien. Mallen fungerade som ett ramverk som bidrog till att systematiskt kunna granska lekplatsernas kvaliteter gällande barns utveckling på ett systematiskt sätt.

Platsanalyserna genomfördes vid två tillfällen på varje lekplats för att både skapa en strukturell analys. Det första besöket av de tre lekplatserna genomfördes på vardagar under förmiddagen mellan tidsspannet klockan 09:00 och 11:00. Denna tidpunkt bestämdes för att minimera antalet besökare eftersom det förväntas vara lugnast vid den tiden eftersom barn är på skolan eller förskolan (Triangle Learning Center 2024). Att besöka platserna vid denna tidpunkt skapade förutsättningar för att i lugn och ro kunna studera lekplatsens fysiska utformning, utan att det samtidigt skedde pågående lek.

Det andra platsbesöket verkställdes under vardagseftermiddagar mellan kl 15:00 och 17:00. Upplägget med förmiddag respektive eftermiddag skapade en kombination av fysisk miljöanalys och användarobservationer, vilket gav en mer nyanserad förståelse för lekplatsernas funktion och eventuellt sätt att stödja barns utveckling.

2.4 Urval av lekplatser

Valet av de tre lekplatserna i Norrtälje som valdes ut gjordes för att representera variation i utformning, rumslig karaktär och funktion. Urvalet gjorde även med hänsyn till att inkludera lekplatser som riktar sig till olika åldersgrupper. Ett krav var även att de skulle vara typiska för kommunens generella utbud av lekmiljöer. Platserna är alltså typiska för Norrtälje vilket i större utsträckning skapar möjlighet att ge en representativ bild av andra kommuners lekplatser i Sverige.

Hamnparkens lekplats anlades år 2022 och omgärdas av ny bostadsbebyggelse (Norrtälje kommun 2025a). Området har under de senaste åren genomgått omfattande stadsutveckling med allt från nya bostäder till stråk och vistelseytor (Norrtälje kommun 2025b). Lekplatsen präglas av en byggd och strukturerad karaktär men beskrivs enligt Norrtälje kommun som en mer intim och rofylld plats (Norrtälje kommun 2025b). Lekplatsens har ett sjöfartstema med inslag som knyter an till platsens hamnidentitet, vilket blir tydligt med lekutrustning som inspireras av båtar.

Färsna skogslekplats ligger på färsnaområdets motionsspår och i nära anslutning till färsna gård (Norrtälje kommun 2025c). Det är en del av Färsna naturreservat som är beläget i den norra utkanten av Norrtäljes tätort (Länsstyrelsen Stockholm u.å). Detta medför att området har en tydlig naturprofil och Färsna skogslekplats har placerats i skogsmiljö och naturlig terräng. Närheten till den pedagogiska verksamheten, Färsna gård, med fokus på natur och djur stärker lekplatsens koppling till naturbaserad lek.

I tätortens södra del finns Flygfältets lekplats som är i ett bostadsområde främst bestående av flerbostadshus och radhus. Lekplatsens har en blandning av en traditionella lekplatsinslag och naturliga element i form av vegetation. Den representerar därmed en vardagsnära lekmiljö i ett typiskt bostadsområde. Enligt Norrtälje kommun (2025d) har Flygfältets lekplats under 2025 fått en upprustning där bland annat tillgängligheten har förbättrats genom hårdgjorda ytor, en ny rutschkana samt nya fotbollsnät till fotbollsmålen. De skriver även att den omgivande parken har fått nya planteringar, fruktträd och en grillplats.

3. Litteraturstudie

3.1 Variation i lekmiljö

Det som återkommande tas upp i majoritet av litteraturen är att variation i lekmiljöer är viktigt för att stärka barns utveckling. Flera studier menar att traditionella lekplatser som vanligtvis är standardiserade med ett fåtal lekredskap begränsar barns lärande. Beckman et al. (2024, s. 7-9) förklarar att moderna lekplatser består av öppna och enformiga ytor som styr vad barn kan göra. De menar på att en sådan utformning kan stödja vissa typer av fysisk aktivitet, men att det inte stöttar kreativ och fri lek på samma sätt.

Den kritiken lyfter även Beckman (2021) som säger att lekplatserna med lite variation leder till att barn går genom ett lekredskap i taget och är klar när lekmöjligheterna upplevs slut. Författaren poängterar även att barn har olika behov och intressen, vilket bland annat beror på att leken förändras i takt med att barn blir äldre. Schneider och Jansson (2023, s.10) instämmer att variation är nödvändigt och presenterar att lärmiljöerna kan uppnå variation genom att ha olika material, strukturer och lekredskap. Herrington och Studtmann (1998, s. 203) framför också att variation i material är ett fördelaktigt alternativ. De två författarna lägger däremot inte samma tyngd i att själva lekredskapen såsom klätterutrustning ska variera. De nämner istället att variation kan uppnås med hjälp av planteringar med olika form, färg och lukt, eftersom sinnesupplevelserna skapar flera typer av lek (Herrington & Studtmann 1998).

3.2 Naturmaterial och naturbaserade lekmiljöer

Naturbaserade lekmiljöer eller naturmaterial benämns och betonas av flera texter i litteraturen. Till att börja med förespråkar Herrington och Studtmanns (1998) arbete att vegetation och naturmaterial bidrar till flera olika utvecklingsområden, däribland sociala kunskaper framträdde tydligt. Exempel på fördelaktiga naturmaterial som tar upp är diverse växtarter och stenar (Herrington & Studtmanns 1998, s. 203-204). Ett liknande resultat presenteras i studien av Prins et al. (2022) där språket hos barn analyserades under lek. Att barn använde ett mer komplext språk i de naturbaserade lärmiljöerna styrker argumentet deras argument om att pinnar, kottar och lera bör finnas tillgängligt i lekmiljöer (Prins et al. 2022, s. 459). Förklaringen till språkutvecklingen som författarna uppger handlar om att naturmaterialet fungerade som en lekpartner som till exempel används i rollek och där barn diskuterar naturmaterialets egenskaper såsom form (ibid).

Pawlowski et al. (2023) presenterar också fakta som indikerar att naturmiljöer har positiva effekter, framförallt för barns motoriska utveckling. De naturliga inslagen ska enligt författarna bestå av lockande färger. En tolkning av det påståendet är att lekplatser gärna ska

ha buskar, träd eller perenner i starka färger. Det framgår dock av texten att de naturliga elementen inte är lika betydelsefulla som lekmiljöns storlek (Pawlowski et al. 2023, s. 10).

3.3 Lösa material och möjlighet att förändra miljön

Ytterligare en faktor som är återkommande är betydelsen av lösa material på lekplatser. Beckman (2018, s.25-27) hävdar att lösa material är en av de viktigaste tillgångarna på en lekplats. Hon menar att det är grunden för att möjliggöra fantasibaserad lek och trycker på vikten av att barn behöver få skapa själv, både fysiskt och psykiskt. Naturföremål såsom blad, blommor, is, sand och kottar uppges utveckla den kreativa förmågan genom rollek eller skapande lek. De lösa material kan enligt Beckman (2018) också bestå av plankor och rör kan framförallt användas av äldre barn för att främja den kreativa utvecklingen genom att bygga konstruktioner. Det går även hand i hand med författarens andra påstående om att barn bör få göra ett eget avtryck på så vis att de ska kunna skapa egna platser, exempelvis genom att ha material för att bygga en koja. Schneider och Johansson (2023, s.16) beskriver likaså att lösa material behövs och menar att det kan vara stenar, barr, klossar eller grenar. Bliekendaal et al. (2025, s.5) tar å andra sidan upp vikten av lösa material som bollar, rep och plankor.

Studierna lyfter alltså fram betydelsen av löst material, eftersom det ger barn möjlighet att påverka sin omgivning. Texterna Beckman (2018), Schneider och Johansson (2023) och Bliekendaal et al. (2025) visar att det råder en tydlig konsensus om att lekplatser som främst består av fasta strukturer riskerar att begränsa kreativa förmåga. Det som är gemensamt för litteraturen som nämner lösa material i lekmiljöer är att det i första hand består av material från naturen. Resterande material är huvudsakligen till för barn att bygga med.

3.4 Kreativ och utforskande lek

Flera av artiklarna betonar att den utforskande och kreativa leken är viktig för barns lärande och utveckling. Beckman (2018, s. 28-29) tar upp aspekten att miljöerna bör tillhandahålla sensoriska upplevelser som väcker barns nyfikenhet och uppmuntrar till att utforska sin omgivning. Det går i linje med Annerbäck et al. (2024) som berättar att "...most toddlers in this study used their bodies and senses to explore natural features of the playgrounds, such as wet or dry sand, leaves etc" (s. 820). Detta indikerar att lekmiljöerna bör innehålla olika material som bidrar till att använda sinnen eftersom det stödjer barns undersökande förmåga. Även Beckman et al. (2024, s. 11) placerar utforskande lek som en av de centrala lektyperna som bör stödjas i lekmiljöer.

3.5 Social lek

Lekplatser är inte endast bra ur ett fysiskt perspektiv utan fungerar även som sociala mötesplatser där barn kan utveckla sociala färdigheter. Samuelsson och Carlsson (2008) presenterar att leka tillsammans med andra barn bidrar till utvecklingen av samarbete. "Play, together with friends, allows children to exercise self-control and develop what they already know, take turns, cooperate and socialise with others" (s. 627). Även Beckman (2018, s. 22) understryker sociala värden som en viktig kvalitet i lekmiljöer. Enligt författaren ska lekplatser utformas på ett sådant sätt som kan skapa grupplek, vilket kan vara i form av gemensamma lekredskap eller öppna ytor för samspel. Herrington och Studtmann (1998, s. 203) kompletterar Beckmans (2018) teori genom att beskriva hur utformningen kan vara för att gynna den sociala utvecklingen genom grupplek. De hävdar att vegetation som skapade mindre rum resulterade i fler former av social interaktion.

3.6 Motorisk utveckling

Kanske den mest självklara aspekten som en del människor kopplar lekplatser till är barns motoriska utveckling. Jeon och Juns (2021) studie förtydligar att utomhuslek har en betydande roll i utvecklingen av grundläggande rörelsefärdigheter. De förespråkar utrustning på lekplatser som uppmuntrar hopp, koordination och balans eftersom dessa kvaliteter anses viktiga för barns långsiktiga fysiska utveckling. Pawlowski et al. (2023) beskriver det tydligare genom att förklara att motorisk utveckling kan gynnas av att erbjuda klättring, löpning och hopp. Å andra sidan uttrycks det att det bör finnas ett fokus på öppna ytor där barn kan vara aktiva utan utrustning (Pawlowski et al. 2023, s.12).

3.7 Topografi och terräng

Topografi är ytterligare en betydande faktor enligt litteraturen. Beckman (2018, s. 20-21) beskriver att kullar, sluttningar och andra nivåskillnader kan skapa lek som består av att springa, rulla och klättra. Vidare menar hon att topografi är en byggsten för att bidra till en spännande plats med varierad lek. Ett liknande resultat presenterar Annerbäck et al. (2024) som kom fram till att barn ofta visar engagemang för topografi med kullar. Engagemanget visar sig exempelvis genom att klättra eller glida nerför kullarna och en stor fördel med denna form av topografi är att den möjliggör olika typer av lek beroende på årstid (Annerbäck et al. (2024, s. 822). Schneider och Jansson (2023) nämner också att varierad topografi är fördelaktigt med anledning av att det skapar fler möjligheter till rörelse. Författarna tar upp kullar men en skillnad från de ovan nämnda källorna är att Schneider och Jansson (2023, s.16) också nämner åsar och bergsknallar.

3.8 Rumslighet

Något som kanske förbises är att utformning av lekplatser inte endast handlar om vilka element eller utrustning som finns på platsen utan också om hur platsen delas in i mindre rum och skapar rumslighet. Beckman (2018, s.11) trycker på att lekmiljöer både ska innehålla öppna och skyddade platser där barn kan leka ensamma och mer ostört. Med det menas att det är ytterst relevant att dela in lekplatsen i mindre rum där barn kan hitta ett kryp in och ha som sin egen hemliga plats. En annan synvinkel på rumslighet tas upp av Herrington och Studtmann (1998, s. 203) som säger att rumslig indelning är fördelaktigt men att det är till för att skapa mer socialt samspel snarare än självständig lek som Beckman (2018) betonar.

Herrington och Studtmann (1998) pekar på att det mindre rum i lekmiljöer bidrog till mer fantasilek än de stora öppna ytorna. Schneider och Jansson (2023, s. 16) håller med om att rumslig uppdelning ger barn möjlighet att välja bland olika aktiviteter och ger som förslag om att det kan göras med hjälp av naturliga material, växter eller topografi.

Detta innebär att lekplatser borde innehålla en variation av rumsliga strukturer som skapar olika typer av lek. Däremot skiljer anledningarna bakom rumsuppdelningen sig i litteraturen, då det påstås att det både främjar självständig lek och grupplek.

3.9 Utmaning och spänning

Wallgren (2019, s. 6) anser att det är viktigt för barn att möta rimliga risker i leken eftersom det bidrar till att självförtroendet och riskmedvetenheten utvecklas. Vidare tas det upp i texten att lekplatsen bör vara utformad så att de kan utmanas och i viss grad bli skrämde. Det kan göra att barn lär sig sina begränsningar och blir bättre beslutsfattare Wallgren (2019, s. 6). Montgomery (2023) beskriver hur ett överdrivet fokus på säkerhet ibland kan leda till minskad mental utveckling. Artikeln tar upp att klätterträd kan göra att barn får utsättas för risk, och på så sätt tränas i riskhantering.

3.10 Platsens storlek och utrymme

Till sist diskuterar majoriteten av källorna innebörden av lekplatsens storlek. Pawlowski et al. (2023, s.10) är studien som tydligast betonar sambandet mellan barns fysiska utveckling och lekplatsens storlek, där de stora lekplatserna visades främjar fysisk utveckling mest. Även om ämnet benämns i de andra texterna så görs det inte med samma tyngd. Schneider och Jansson (2023) betonar dock nödvändigheten av rymliga miljöer, med mycket rörelsefylld lek. De menar att "...spreading features over a large area seems to both ensure ample space per child and to stimulate children to use locomotor skills by moving to and from features and by playing active games without equipment" (Schneider & Jansson 2023, s. 12).

3.11 Bedömningsmall

Nedan visas bedömningsmallen som använts vid platsanalyserna för att strukturera och jämföra observationerna på lekplatserna. Den består av kriterier kopplade till barns fysiska, sociala och kreativa utveckling. Bedömningsmallen baseras på litteraturstudien och de principer som identifierats gällande hur lekplatser kan utformas för att främja barns utveckling.

Tabell 1. Bedömningsmall med kvaliteter som beskrivs och bör finnas på lekplatser.

Kvalitet	Beskrivning av kvalitet	Lekplats
Variation i lekmiljön	Olika material, strukturer och lekredskap (Schneider & Jansson 2023). Variationen bör innehålla sinnesupplevelser som olika form, färg och lukt (Herrington & Studtmann 1998).	
Naturmaterial	Kan bestå av växtarter, stenar, pinnar, kottar eller lera (Herrington & Studtmann; Prins et al. 2022). De naturliga inslagen ska gärna vara i lockande färger (Pawlowski et al. 2023).	
Lösa material och möjlighet att förändra miljön	Gärna lösa material från naturen som blad, blommor, is eller sand (Beckman 2018). Det bör även finnas lösa föremål för att bygga konstruktioner, plankor, rör eller rep (Bliekendaal et al. 2025; Beckman 2018).	
Kreativ och utforskande lek	Sensoriska upplevelser som väcker barns nyfikenhet, vilket kan vara olika material för undersöka hur det känns eller smakar (Beckman 2018; Annerbäck et al. 2024).	
Social lek	Utformningen ska möjliggöra lek tillsammans genom grupplek (Samuelsson & Carlsson 2008; Beckman 2018). Det kan göras genom vegetation som skapar mindre rum (Herrington & Studtmann 1998).	
Motorisk utveckling	Utrustning som skapar hopp, klättring, löpning och möjlighet att öva på koordination och balans (Jeon & Juns 2021; Pawlowski et al. 2023). Öppna ytor för fri aktivitet behövs också (Pawlowski et al. 2023).	
Varierad topografi och terräng	Kullar, sluttningar och nivåskillnader är fördelaktigt (Annerbäck et al. 2024; Beckman 2018). Åsar och bergsknallar är exempel (Schneider & Jansson 2023).	
Rumslighet	Både öppna och mindre, mer skyddade utrymmen bör finnas (Beckman 2018; Herrington & Studtmann 1998). Rumsindelning kan byggas upp av naturliga element som växter eller topografi (Schneider & Jansson 2023).	

Utmaning och spänning	Möta rimliga risker där bar utmanas genom exempelvis klätterträd eller andra redskap som skapar viss höjd (Wallgren 2019; Montgomery 2023).	
Platsens storlek och utrymme	Lekplatsen bör vara över en stor yta där lekutrustningen är utspridd (Pawlowski et al. 2023; Schneider & Jansson 2023).	

4. Platsanalys

I detta avsnitt presenteras resultaten från platsanalyserna av de tre lekplatserna i Norrtälje. Lekplatserna beskrivs utifrån observationerna som gjordes vid platsbesöken och kopplas till arbetets litteraturstudie. Nedan presenteras en redogörelse av vilka egenskaper och kvaliteter som identifierats på lekplatserna.

4.1 Hamnparkens lekplats

Till att börja med finns det en stor variation i lekutrustningen på hamnparkens lekplats. Det fanns bland annat gungor, rutschkanor, klätterutrustning, hinderbana, en form av studsatta samt lekhus. Den här formen av variation kan bidra till olika typer av aktiviteter (Schneider & Jansson 2023, s.10). Däremot var variationen kopplad till vegetation mer begränsad, då en stor del av träden och buskarna var av samma art. Nu under vintertid skapas kontrast mellan de gröna buskarna som antogs vara hybrididegran (*Taxus x media*) och de gråa träden. Denna kontrastegenskap stämmer överens med Herrington och Studtmanns (1998, s. 203) teori om att det borde finnas planteringar med olika form, färg eller lukt.

Figur 1. Hamnparkens lekplats sedd från entren, som ger en överblick av lekplatsen. Foto: Danielsson

När det kommer till naturinslag var utbudet bristande. Visserligen några träd och buskar, men de var placerade runt lekplatsen snarare än i den. Herrington och Studtmanns (1998, s. 203-204) menar att växtmaterialet kan bidra till fler typer av lek när det integreras i själva lekmiljön. Planteringarna som omgav lekplatsen hade dock ett planteringsräcke som

indikerade att vegetationen endast hade en estetisk funktion och inte är tänkt att användas för lek (se figur 2). På lekplatsen saknades naturmaterial som pinnar och kottar.

Figur 2. Planteringsrække som indikerar att leken inte ska ske innanför räcket. Foto: Danielsson

Trots detta fanns vissa förutsättningar för utforskande lek. Ett exempel på kvalitet som skapar utforskande lek är vattenkranen som fanns (se figur 3). Det gjorde det möjligt för barn att experimentera med vatten och grus från markunderlaget, vilket skapade sensoriska upplevelser som Annerbäck et al. (2024, s. 820) beskriver är viktigt.

Figur 3. Vattenkran bänk som fångar upp regnvatten som skapar möjlighet till sensorisk upplevelse. Foto: Danielsson

Lekplatsen hade även utformning som uppmuntrar social lek. Exempel på det är flera gungor som är placerade bredvid varandra, vilket gör det möjligt för barn att leka tillsammans och skapa kontakt. Hinderbanan kan också bidra till sociala interaktioner, exempelvis genom att barn tävlar mot varandra eller genomför hinderbanan ihop. Det som å andra sidan saknas är social lek som skapas genom att vegetation delar upp lekplatsen (Herrington & Studtmann 1998, s. 203).

Lekplatsen verkar ha ett övervägande fokus på den fysiska utvecklingen. Hinderbanan innehåller moment som kräver klättring, hopp och balans (se figur 4) medan den större lekstrukturen i form av en båt uppmuntrar till en annan form av koordination genom

klättrväggen som sitter längst båtsidan. Dessa kvaliteter som Jeon och Juns (2021) tar upp bidrar till den motoriska utvecklingen. Pawlowski et al. (2023, s.12) nämner att lekplatsen borde innehålla öppna ytor för valfri fysisk aktivitet, vilket går att se på Hamnparkens lekplats genom att det finns mellanrum mellan lekutrustning samt en gräsplätt intill.

Figur 4. Hinderbana som uppmuntrar fysisk lek. Foto: Danielsson

Topografin är samtidigt relativt platt och det finns inga tydliga nivåskillnader i marken. Det medför således att lekformer som skapas genom varierad topografi saknas (Beckman 2018, s. 20-21). Den rumsliga variationen är också begränsad då lekplatsen mest tillhandahåller öppna platser. Stor lekutrustning som båten och fyren bidrog till viss del med en aning rumskänsla. Inuti de små lekhusen kan räknas som mer avskilda platser. Viktigt att tillägga är att öppna ytor också är relevant för barns utveckling (Beckman 2018, s.11).

Möjligheten till utmaning och spänning gick att se i vissa av elementen på lekplatsen (se bild 5). Båtens klättrvägg som är strax över två meter hög är ett exempel på en utmaning som skapar spänning, vilket enligt Wallgren (2019, s. 6) är viktigt för barns utveckling av självförtroende och riskmedvetenhet. Vidare består lekplatsen av en relativt stor yta som med hjälp av lantmäteriets karta uppskattas till ungefär 1200 kvadratmeter. Att lekplatser bör vara stora är något som Pawlowski et al. (2023, s.10) säger förbättrar den fysiska utvecklingen.

Figur 5. Lekutrustning som skapar utmaning och spänning. Foto: Danielsson

4.1.1 Hamnparkens lekplats bedömningsmall

Tabell 2. Bedömningsmall som visar Hamnparkens lekplats kvaliteter.

Kvalitet	Beskrivning av kvalitet	Hamnparkens lekplats
Variation i lekmiljön	Olika material, strukturer och lekredskap. Variationen bör innehålla sinnesupplevelser som olika form, färg och lukt	Ja. Mycket varierad lekutrustning med gungor, rutschkanor och klätterutrustning. Dock inte lika mycket variation i planteringar, men buskar och träd har variation i färg.
Naturmaterial	Kan bestå av växtarter, stenar, pinnar, kottar eller lera. De naturliga inslagen ska gärna vara i lockande färger.	Ja. Det finns en del olika växtarter, men dessa omringade lekplatsen snarare än att vara placerade mitt i för lek. Brist på naturmaterial som pinnar, kottar, lera. Lekutrustningen i trä.
Lösa material och möjlighet att förändra miljön	Gärna lösa material från naturen som blad, blommor, is eller sand. Det bör även finnas lösa föremål för att bygga konstruktioner, plankor, rör eller rep.	Nej. Stor brist på lösa material, både när det kommer till lösa naturliga material och material för att bygga konstruktioner.
Kreativ och utforskande lek	Sensoriska upplevelser som väcker barns nyfikenhet, vilket kan vara olika material för undersöka hur det känns eller smakar.	Ja. Det är dock i en liten utsträckning då det endast återfinns som markgrus att känna på samt vattenlek.
Social lek	Utformningen ska möjliggöra lek tillsammans genom grupplek. Det kan göras genom vegetation som skapar mindre rum.	Ja. Flertalet gungor brevid varandra som uppmuntrar lek tillsammans. Hinderbana där barn kan tävla mot varandra. Inget vegetation som skapar mindre rum för social lek.
Motorisk utveckling	Utrustning som skapar hopp, klättring, löpning och möjlighet att öva på koordination och balans. Öppna ytor för fri aktivitet behövs också.	Ja. Lekplatsen har stort antal utrustning som skapar motorisk utveckling. Hinderbana och klättring på båten. Platsen har även vissa öppna ytor som passar för valfri fysisk aktivitet.
Varierad topografi och terräng	Kullar, sluttningar och nivåskillnader är fördelaktigt. Åsar och bergsknallar är exempel.	Nej. Ingen variation i topografin och endast platt terräng.
Rumslighet	Både öppna och mindre, mer skyddade utrymmen bör finnas. Rumsindelning kan byggas upp av naturliga element som växter	Nej. De byggda elementen som fyren och båten ramar in till viss del, men inte på ett sätt som skapar rumslighet.

	eller topografi.	
Utmaning och spänning	Möta rimliga risker där bar utmanas genom exempelvis klätterträd eller andra redskap som skapar viss höjd.	Ja. Det finns bland annat i form av båtens klättereigenschaften eller klättring på småhusen
Platsens storlek och utrymme	Lekplatsen bör vara över en stor yta där lekutrustningen är utspridd.	Ja. Lekplatsen är stor och uppskattas vara 1200 kvadratmeter. Den är tillräckligt stor för att lekutrustningen ska vara utspridd.

4.2 Färsna skogslekplats

Färsna skogslekplats skiljer sig från de mer traditionella lekplatserna som litteraturen beskriver. Det beror på att den är så pass integrerad i den naturliga skogsmiljön (se bild 5). Utrustningen var dock begränsad eftersom lekplatsen enda byggda elementen var en hinderbana och grillplats, medan resten av lekplatsen består av skogsmiljö. Färsna skogslekplats uppfyller dock flera av faktorerna som tas upp i litteraturen. Det fanns gott om naturmaterial som kottar, barr, stenar och pinnar, vilket ger barn möjlighet att skapa sina egna fantasibaserade lekar (Herrington & Studtmanns 1998; Prins et al. 2022). Vegetationen består främst av gran och tall, och även om variation av starka färger på växter är begränsad bidrar skogen till en del grön färg som Pawlowski et al. (2023, s. 10) beskriver är viktigt.

Figur 6. Övergripande bild över Färsna skogslekplats. Foto: Danielsson

Lekplatsen har god tillgång till lösa material från naturen. De lösa materialen som pinnar fungerar för att bygga enklare konstruktioner vilket Beckman (2018, s.25-27) beskriver som gynnsamma element. Tillverkade lösa föremål såsom bollar och plankor fanns däremot inte på platsen. När det däremot kommer till kreativ lek och utforskande lek är den naturliga miljön gynnsam. Jorden och gruset möjliggör att barn kan använda sina sinnen för att undersöka. Mycket av den kreativa leken behöver dock ske på barnens egna initiativ eftersom det inte finns utrustning som uppmuntrar det.

Utformning för social lek går att finna även om det inte är speciellt framträdande. Hinderbanan skulle eventuellt kunna utgöra ett element som bidrar till grupplek. På lekplatsens område fanns även en grillplats som kan vara en plats där barn möts (se bild 6). När det kommer till möjlighet till motorisk utveckling erbjuder platsen goda förutsättningar med hinderbanan. Detta är lekplatsens framträdande element då hinderbanan bland annat består av stubbar att hoppa mellan, plankor att balansera på och rep att klättra i. Dessa element tränar barns kroppskontroll och balans som lyfts fram i forskning om barns motoriska utveckling (Jeon & Jun 2021; Pawlowski et al. 2023).

Figur 7. Grillplatsen och lekplatsens hinderbana. Foto: Danielsson

När det kommer till topografin finns varken kullar eller tydliga nivåskillnader. Ytan vid hinderbanan är ett öppet rum, medan skogspartinerna bidrar till mindre utrymmen bakom vegetation där barn kan dra sig undan för annars sorts lek än hinderbanan. Här är det alltså vegetationen som bidrar med viss rumsindelning.

Lekplatsen innehåller ett fåtal element som skapar spänning och utmaning hos yngre barn. Det går att se på hinderbanan där stubbarna och några balansplankor är en bit över marken för att eventuellt skapa spänning. Nu under vintern var dock dessa inte på samma höjd i och med det tjocka snötäcket. Under de varmare årstiderna lär lekplatsen därför kunna bidra ännu mer riskfylld spänningsfull lek. Till sist är Färsna skogslekplats relativt liten till ytan, vilket begränsar en del lekaktiviteter (Pawlowski 2023).

4.2.1 Färsna skogslekplats bedömningsmall

Tabell 3. Bedömningsmall som visar Färsna skogslekplats kvaliteter.

Kvalitet	Beskrivning av kvalitet	Färsna skogslekplats
Variation i lekmiljön	Olika material, strukturer och lekredskap. Variationen bör innehålla sinnesupplevelser som olika form, färg och lukt	Nej. Varken när det kommer till variation i lekutrustningen eller vegetationen.
Naturmaterial	Kan bestå av växtarter, stenar, pinnar, kottar eller lera. De naturliga inslagen ska gärna vara i lockande färger.	Ja. Det finns gott om växter, pinnar, kottar och barr. Majoriteten av naturmaterialen var dock inte av lockade färg, förutom granarna som bidrag med en starkare grön färg.
Lösa material och möjlighet att förändra miljön	Gärna lösa material från naturen som blad, blommor, is eller sand. Det bör även finnas lösa föremål för att bygga konstruktioner, plankor, rör eller rep.	Ja. Endast lösa material från naturen som löv, kottar osv. Inga plankor eller rep som kan användas för konstruktioner.
Kreativ och utforskande lek	Sensoriska upplevelser som väcker barns nyfikenhet, vilket kan vara olika material för undersöka hur det känns eller smakar.	Ja. Detta återfinns genom sensoriska upplevelser som kan fås genom de olika naturmaterial som grus och jord.
Social lek	Utformningen ska möjliggöra lek tillsammans genom grupplek. Det kan göras genom vegetation som skapar mindre rum.	Ja. Hinderbanan kan barn använda tillsammans. Skogen skapar mindre rum där barn kan leka tillsammans.
Motorisk utveckling	Utrustning som skapar hopp, klättring, löpning och möjlighet att öva på koordination och balans. Öppna ytor för fri aktivitet behövs också.	Ja. Hinderbanan ger stora möjligheter till motorisk utveckling då den innehåller saker att hoppa mellan, klättra och balansera.
Varierad topografi och terräng	Kullar, sluttningar och nivåskillnader är fördelaktigt. Åsar och bergsknallar är exempel.	Nej. Lekplatsen är relativt platt.
Rumslighet	Både öppna och mindre, mer skyddade utrymmen bör finnas. Rumsindelning kan byggas upp av naturliga element som växter eller topografi.	Ja. Den centrala delen med hinderbanan har en öppen karaktär. Skogsdelarna upplevs skapa mindre rum med små utrymmen att gömma sig i.
Utmaning och spänning	Möta rimliga risker där bar utmanas genom exempelvis	Nej. Det är inga stora utmaningar med risker. Små barn kan förvisso

	klätterträd eller andra redskap som skapar viss höjd.	uppleva spänning av hinderbanan.
Platsens storlek och utrymme	Lekplatsen bör vara över en stor yta där lekutrustningen är utspridd.	Nej. Det är en liten lekplats.

4.3 Flygfältets lekplats

Den tredje lekplatsen, Flygfältets lekplats, innehåller flera av de kvaliteter som litteraturen uppger kan främja barns utveckling. Lekplatsen har stor variation, både när det kommer till bygd lekutrustning och olika material och strukturer (se bild 7). Som markmaterial finns det lekgrus, gräs och trädäck, vilket bidrar med olika sinnesupplevelser. Ytan är också uppdelad i flera delar med olika karaktärer, där en del består av mer traditionell lekutrustning och andra delar av naturmaterial.

Figur 8. Övergripande bild på Flygfältets lekplats. Foto: Danielsson

Lekplatsen har alltså goda inslag av natur, då det finns olika typer av vegetation såsom träd, buskar och perenner. Naturmaterial såsom pinnar, gräs, löv finns tillgängligt och det fungerar som löst material att leka med och i viss mån användas för enklare konstruktioner. De lösa material kan enligt Beckman (2018) bidra till mer kreativ lek, i och med att det går att använda på så olika sätt. Det är inte bara de lösa föremålen på Flygfältets lekplats som bidrar till kreativ lek, utan även att den naturliga miljön ger sensoriska upplevelser från exempelvis växterna. Äppellunden kan också stimulera barns sinnen eftersom barn kan lukta och smaka

frukten under sommartider. Dessa upplevelser kan väcka barn nyfikenhet (Annerbäck et al. 2024). Lekbuskagen skapar mindre utrymmen där barn kan skapa sina egna fantasilekar eller gömma sig (se bild 9). I en del av lekbuskagen finns betongstenar utplacerade som stigar, vilket bjuder in till lek.

Figur 9. Lekbuskage som uppmuntrar fantasilekar. Foto: Danielsson

Vad gäller utformning för att främja social utveckling finns det flera inslag som skapar gemensam lek. Klätterställningen och klätterväggarna är stora så att flera barn kan använda dem samtidigt, vilket bidrar till sociala interaktioner. På vintern finns det även möjlighet för barn att åka pulka ihop. Det finns ett stort antal möjligheter till motorisk utveckling. Klätterställningen och klätterväggen är exempel på hur barn kan träna balans och kroppskontroll. Det finns även stora öppna ytor där barn kan ägna sig åt valfri fysisk aktivitet, såsom fotboll eller andra lekar.

Figur 10. Lekutrustning som kan bidra till motorisk utveckling. Foto: Danielsson

Topografin är varierad på så sätt att det finns kullar, sluttningar och mer platta ytor. Den mer platta ytan ligger vid den byggda lektrusningen medan kullarna återfinns i de mer naturliga miljöerna med mer vegetation omkring (se bild 9). Variation i topografin anses enligt litteraturen kunna skapa en variation av flera lekar (Schneider & Jansson 2023). Kullarna fungerar till exempel på vintern för pulkaåkning och på somrarna för annan fysisk aktivitet.

Figur 11. Topografi med kullar som skapar varierad lek. Foto: Danielsson

Flygfältets lekplats erbjuder olika rumsliga uppdelningar, vilket enligt litteraturen lyfts fram som en viktig kvalitet i lekmiljöer. De stora rummen ramar in av lekkullarna som omger platsen och bidrar med mer rumslig känsla. De mindre och mer avskilda utrymmena skapas främst av vegetationen genom buskar och träd.

Vad gäller utmaning och spänning finns det både i form av kullarna med pulkaåkning, klätterväggarna som är ungefär tre meter höga och klätterutrustningen som bland annat har ett nät som är en bit ovan mark. Slutligen är det relevant att poängtera att lekplatsen är mycket rymlig där de olika delarna av lekplatsen är utspridda över en stor yta.

4.3.1 Flygfältets lekplats bedömningsmall

Tabell 4. Bedömningsmall som visar Flygfältets lekplats kvaliteter.

Kvalitet	Beskrivning av kvalitet	Flygfältets lekplats
Variation i lekmiljön	Olika material, strukturer och lekredskap. Variationen bör innehålla sinnesupplevelser som olika form, färg och lukt	Ja. Stor variation med olika markmaterial, strukturer, vegetation och lekutrustning.
Naturmaterial	Kan bestå av växtarter, stenar, pinnar, kottar eller lera. De naturliga inslagen ska gärna vara i lockande färger.	Ja. Det finns många olika arter av växter med både träd, buskar och perenner. Inte särskilt lockande färger nu under vintern.
Lösa material och möjlighet att förändra miljön	Gärna lösa material från naturen som blad, blommor, is eller sand. Det bör även finnas lösa föremål för att bygga konstruktioner, plankor, rör eller rep.	Ja. Mycket lösa material från naturen som blad, pinnar, äpplen. Dock inga byggda lösa element.
Kreativ och utforskande lek	Sensoriska upplevelser som väcker barns nyfikenhet, vilket kan vara olika material för undersöka hur det känns eller smakar.	Ja. Flera olika sinnesupplevelser som kan väcka barns intresse. I äppellunden kan barn smaka eller leka med äpplen. Lekbuskagen skapar kryp in där möjlighet till egenskapad lek finns.
Social lek	Utformningen ska möjliggöra lek tillsammans genom grupplek. Det kan göras genom vegetation som skapar mindre rum.	Ja. Framst i de naturbaserade delarna. Kullarna gör att barn kan åka pulka ihop. I buskagen kan barn utveckla fantasin ihop. Klätterutrustningarna är tillräckligt stora för att grupplek ska kunna ske.
Motorisk utveckling	Utrustning som skapar hopp, klättring, löpning och möjlighet att öva på koordination och balans. Öppna ytor för fri aktivitet behövs också.	Ja. Goda förutsättningar för motorisk utveckling med klätterutrustningen och kullarna. Mycket öppna ytor för valfria aktiviteter finns också.
Varierad topografi och terräng	Kullar, sluttningar och nivåskillnader är fördelaktigt Åsar och bergsknallar är exempel.	Ja. Det finns både stora kullar och nivåskillnader som skapar fler typer av lek.
Rumslighet	Både öppna och mindre, mer skyddade utrymmen bör finnas. Rumsindelning kan byggas upp av naturliga element som växter eller topografi.	Ja. Det finns gott om olika platser med olika rumslighet, både mindre och större. De små utrymmena skapas främst av vegetation.

Utmaning och spänning	Möta rimliga risker där bar utmanas genom exempelvis klätterträd eller andra redskap som skapar viss höjd.	Ja. Risker och utmaningar finns på flera olika ställen. Kullarna är relativt branta och används för pulkaåkning. Klätterväggarna är ungefär tre meter över marken, vilket skapar spänning.
Platsens storlek och utrymme	Lekplatsen bör vara över en stor yta där lekutrustningen är utspridd.	Ja. Lekplatsen är över en mycket stor yta och möjliggör att lekutrustningen är utspridd på ett generöst sätt.

5. Diskussion

Syftet med studien, som var att undersöka hur lekplatser kan utformas för att främja barns fysiska, sociala och kreativa utveckling samt hur dessa kvaliteter kommer till uttryck i de tre utvalda lekplatserna i Norrtälje, har uppnåtts. Detta möjliggjordes eftersom flera kvaliteter från litteraturstudien kunde identifieras, som senare kunde appliceras för att analysera lekplatserna. Resultatet av hur lekplatser bör vara utformade för barns utveckling beskrevs genom tio kriterier som var variation i lekmiljö, naturmaterial och naturbaserade lekplatser, lösa material och möjlighet att förändra miljön, kreativ och utforskande lek, social lek, motorisk utveckling, topografi och terräng, rumslighet, utmaning och spänning samt platsens storlek och utrymme.

I vilken utsträckning de kvaliteter återfanns på lekplatserna varierade. Lekplatsen som var mest framträdande kopplat till barns utveckling visade sig vara Flygfältets lekplats, där majoriteten av kvaliteterna som litteraturen lyfter fanns med. Flygfältets lekplats hade både variation i lekmiljön, naturinslag, topografi och rumslig variation. Detta visade sig exempelvis genom kullar och sluttningar som skapade nivåskillnad, samt genom vegetation som äppellunden som bidrog med naturbaserade inslag och variation i miljön. Hamnparkens lekplats innehöll däremot främst traditionell lekutrustning och saknade en del naturbaserade kvaliteter. De kvaliteter som återfanns på Hamnparkens lekplats var varierad lekutrustning, möjlighet till social lek, hinderbana och liknande för fysiska utvecklingen och möjlighet till utmaningar och spänning. Hamnparkens lekplats hade därav ett tydligt fokus på fysisk aktivitet genom lekredskap medan möjligheterna till kreativ och utforskande lek var mer begränsade. Detta kan kopplas till tidigare resonemang om standardiserade lekplatser som Beckman (2018) beskriver, där lekredskap styr leken och där variationen i lekformer blir mer begränsad. Färsna skogslekplats byggde på naturmiljö, men hade en avsaknad av variation i den byggda lekutrustningen. Lekplatsens skogshinderbana var ett exempel på hur utformningen kan främja barns fysiska utveckling. Resultatet av platsanalysen för Färsna skogslekplats visade alltså att naturmiljön skapade goda förutsättningar för att stödja den fysiska utvecklingen hos barn.

Sammantaget visar studien att lekplatser kan stödja barns utveckling på olika sätt beroende på hur de är utformade samt att lekplatser kan ha olika fokus på specifika delar av barns utveckling. För att en lekplats ska kunna uppnå barns fysiska, sociala och kreativa utveckling krävs att lekplatsen kombinerar flera olika kvaliteter. Det tycks ha störst möjlighet att stödja olika typer av lek som bidrar med utveckling. Vidare bidrar det här arbetet med viss ny kunskap på så sätt att de kvaliteter i utformningen som forskning tar upp beskrivs i detta arbete och presenteras i konkreta lekplatser. Det visar specifikt hur kvaliteterna kan ta form i konkreta lekplatser och vilka element de kan bestå av. Analysen visade till exempel att naturbaserade inslag och topografi har stor betydelse för kreativa och sociala lek än vad traditionell utrustning har. Det syntes tydligt på både Färsna skogslekplats och Flygfältets

lekplats där de naturliga föremålen möjliggör att barn kan komma på sina lekar själv, vilket främjar den kreativa utvecklingen. Detta resultat stämmer överens med studien *Play, naturally - A review of children's natural play* (Lester & Maudsley 2006) som just beskriver att lek i naturen skapar fler lekmöjligheter som också stödjer social utveckling. "The natural world provides the major stimulus and the most significant context for experience. It is an ever changing and diverse scene, offering the widest range of possible interactions" (Lester & Maudsley 2006, s. 21).

För att titta på ett större sammanhang kan lekplatsers utformning ha en koppling till frågor om stadsutveckling och hållbarhet. Barns tillgång till utemiljöer är viktigt för deras hälsa och välbefinnande, vilket är ett av FN:s globala hållbarhetsmål. Under mål tre står det att ambitionen är att "Säkerställa hälsosamma liv och främja välbefinnande för alla i alla åldrar." (FN-förbundet u.å). Ett sätt att bidra till denna utveckling är att utforma lekplatser på ett sätt som bidrar till barnens utveckling, exempelvis genom att få in vegetation på lekplatsen. Boverket (2023) beskriver att gröna miljöer är viktiga för hälsa och välbefinnande genom att det sänker blodtrycket, stimulerar fysisk aktivitet och framförallt stimulerar barns hälsa. Detta blir särskilt tydligt i studiens resultat av platsanalysen för Flygfältets lekplats som innehåller mer vegetation och naturinslag, vilket också erbjuder möjligheter till varierad lek jämfört med mer hårdgjorda och utrustningsbaserade miljöer, likt Hamnparkens lekplats.

Ett etiskt dilemma som återfinns i stadsutveckling av lekplatser kan vara hur prioriteringar mellan kostnad och lekplatsens kvalitet. Standardiserade lekplatser som vanligtvis innehåller färdiga lekredskap kan vara billigare och enklare att planera och underhålla (Wallgren 2019), vilket gör dem attraktiva ut ekonomiska perspektiv. Samtidigt indikerar forskning att stora lekmiljöer med variation och naturmaterial kan ge bättre förutsättningar för barns utveckling. Detta dilemma innebär en etisk avvägning mellan ekonomi och barns rätt till stimulerande lekmiljöer.

Detta arbetets metod har en del styrkor och svagheter. En fördel med metoden som gav goda resultat var bedömningsmallen som gjorde platsanalyserna mer konkreta. Genom att ha en tydlig utgångspunkt blev det enklare att sedan kunna analysera platserna. Bedömningsmallen bidrar till ökad systematik och jämförbarhet mellan olika lekplatser. Å andra sidan kan en bedömningsmall också innebära en risk att analysen blir styrd av förutbestämda kategorier, vilket kan göra att andra positiva kvaliteter som litteraturen inte benämner och som inte ingår i mallen förbises. En annan styrka med metoden var att den var avgränsad och specifik på ett sätt att den möjliggjorde observationerna av lekplatsens fysiska utformning.

Det fanns däremot en utmaning som var att identifiera som tillhörde själva lekplatserna. Hamnparken lekplats ligger exempelvis i ett större parkområde (Hamnparken) där barn i praktiken kan använda hela parken för lek. Det gjorde gränsen mellan lekplatsen och den omgivande parkmiljön otydlig. Detta påverkar även vad studien kan uttala sig om, eftersom

analysen främst visar vilka möjligheter miljön erbjuder, men inte hur barn i praktiken faktiskt använde hela området.

Vidare gjordes platsbesöken under vintern, vilket till viss del kan påverka analysen. Snön gjorde det svårare att identifiera markmaterial samt att avgöra höjden på lekutrustningen. Det gällde framförallt platsbesöket av Färsna skogslekplats. Viktigt att tillägga kan även vara att olika lekvärden framgår under olika årstider. Under varmare årstider kan bland annat vegetationen se annorlunda ut, vilket kan resultera i annan form av lek. Att platsbesöken genomfördes vid två tillfällen kan ha bidragit till en mer nyanserad bild av miljöerna. Fler besök under olika årstider hade däremot kunnat stärka resultatets tillförlitlighet ytterligare. Eftersom studien inte inkluderar observationer av användare är det inte möjligt att dra slutsatser om lekplatserna faktiskt används och hur de i så fall upplevs av barn. Resultatet inkluderar alltså endast vilka möjligheter till utvecklande lek som den fysiska utformningen erbjuder.

6. Slutsats

Sammanfattningsvis visar studien att lekplatsers utformning har stor betydelse för vilka typer av lek som är möjliga, vilket i sin tur påverkar möjligheter för barns utveckling. Resultaten visar att lekplatser som innehåller en mängd olika kvaliteter, som variation, naturinslag, möjlighet till social lek, motoriska utmaningar och stort utrymme, har större kapacitet att stödja barns fysiska, sociala och kreativa utveckling.

Resultaten gjorde det även tydligt att dessa kvaliteter kan förekomma i olika utsträckning och kombinationer. Hamnparkens lekplats präglas främst av byggd lekutrustning medan Färsna skogslekplats bygger på naturliga element. Resultatet visar att en kombination av byggda element och naturbaserade inslag, som Flygfältets lekplats, innehåller mer variation som bidrar till en stimulerande miljö, vilket gynnar barns utveckling mest. Dessutom bidrar resultaten till en ökad förståelse för hur teoretiska kvaliteter som gynnar barns utveckling kan ta form i verkligheten, samt hur olika typer av utformning kan påverka lekmöjligheter.

6.1 Framtida forskning

För framtida forskning skulle det vara intressant att undersöka hur lekplatser faktiskt används av barn i praktiken. Det skulle kunna innefatta observationer av leken och intervjuer med barn och deras vårdnadshavare. Vidare finns det behov av att undersöka faktorerna som hindrar lekplatser från att utformas på ett vis som främjar barns utveckling. Ett bra alternativ då hade varit att intervjua planerare eller beslutsfattare i kommunen. Till sist hade mer forskning kring hur lekplatser fungerar under olika årstider, eftersom vissa kvaliteter som naturliga inslag, förändras under årets gång.

Referenser

- Annerbäck, J., Manni, A., Löfgren, H., Mårtensson, F. (2024). Toddlers' engagements with preschool playgrounds: ethnographic insights from Sweden. *Children's geographies*. 22(5). s. 810-825. <https://www.tandfonline.com/doi/full/10.1080/14733285.2024.2386242?scroll=top&needAccess=true> [2026-01-29]
- Beckman, M., Crawley, E., Frödén, S. (2024). *Inkluderande lekmiljöer - Praktisk tillämpning av universell utformning i en lekkontext*. Myndigheten för delaktighet, Örebro kommun & Örebro universitet. <https://www.orebro.se/download/18.407c6fc3193defbcd384fde/1737470401352/V%C3%A4gledning%20om%20inkluderande%20lekmi%C3%B6er.pdf> [2026-02-02]
- Beckman, M. (2018). *Lek på riktigt - Om att sluta bygga lekplatser och börja skapa rikare lekmiljöer*. Örebro kommun. <https://www.orebro.se/download/18.5343a44a16a31b1864f2904/1557410812963/Lek%20p%C3%A5%20riktigt.pdf> [2026-01-29]
- Blikendaal, S., Peters, E., Aldershof, S., Ekkel, D. (2025). Playground Design Matters: A Cross-Sectional Study on the Association Between Playground Features and Children's Usage. *Urban Science*. 9(5). s. 177. <https://doaj.org/article/fcf1d20e11224d89adf26378bb8621d2> [2026-01-29]
- Boverket. (2023). *Grönplanera för människors hälsa och välbefinnande*. https://www.boverket.se/sv/PBL-kunskapsbanken/teman/gronplan/darfor-behovs/for_manniskor/ [2026-02-05]
- Ekonomifakta (2026). *Invånare i kommunen, Norrtälje*. <https://www.ekonomifakta.se/regional-statistik/din-kommun-i-siffror/norrtalje/?variable=1209122> [2026-02-05]
- FN-förbundet. (u.å). *Globala målen för hållbar utveckling*. <https://fn.se/globala-malen-for-hallbar-utveckling/> [2026-01-29]
- Gerring, J. (2004). What Is a Case Study and What Is It Good for?. *American Political Science Review*. 98(2). s. 341-354. Cambridge University. <https://www.cambridge.org/core/journals/american-political-science-review/article/what-is-a-case-study-and-what-is-it-good-for/C5B2D9930B94600EC0DAC93EB2361863> [2026-01-29]
- Gustafsson, J. (2017). *Single case studies vs. multiple case studies: A comparative study*. s. 3. Halmstad Universitet. <https://hh.diva-portal.org/smash/get/diva2:1064378/FULLTEXT01.pdf> [2026-02-02]
- Herrington, S. & Studtmann, K. (1998). Landscape interventions: new directions for the design of children's outdoor play environments. *Landscape and Urban Planning*. 42(2-4). s. 191-205. <https://www.sciencedirect.com/science/article/abs/pii/S0169204698000875> [2026-01-29]
- Jeon, H. & Jun, S. (2021). Outdoor Playground Design Criteria Development for Early Childhood Development: A Delphi Study from the Perspective of Fundamental Movement Skills and

- Perceptual-Motor Skills. *International journal of environmental research and public health*. 18(8). s. 4159.
https://slu.primo.exlibrisgroup.com/discovery/fulldisplay?docid=cdi_pubmedcentral_primary_oai_pubmedcentral_nih_gov_8071062&context=PC&vid=46SLUB_INST:SLUB_V1&lang=sv&search_scope=MyInst_and_CI&adaptor=Primo%20Central&tab=Everything&query=any.contains_Playground%20design%20for%20child%20development [2026-01-29]
- Lester & Maudsley. (2006). *Play, naturally - A review of children's natural play*. The Children's Play Council.
https://playday.gn.apc.org/wp-content/uploads/2015/11/play_naturally_a_review_of_childrens_natural_play.pdf [2026-01-29]
- Länsstyrelsen Stockholm (u.å) *Färsna*.
<https://www.lansstyrelsen.se/stockholm/besoksmal/naturreservat/farsna.html?sv.target=12.382c024b1800285d5863a89d&sv.12.382c024b1800285d5863a89d.route=/&searchString=&counties=&municipalities=&reserveTypes=&natureTypes=&accessibility=&facilities=&sort=none>
 [2026-02-05]
- Montgomery, K. (2023). *Antalet lekplatser har minskat med hälften*. Extrakt.
<https://www.extrakt.se/okanda-infektioner-identifieras-i-sveriges-storsta-bakteriebank/>
 [2026-01-29]
- Norrälje kommun (2025a). *Hamnparken*.
<https://www.norrtaelje.se/info/trafik-gator-parker/parker-lekplatser-utetraining/parker/parker-norrtaelje-stad/hamnparken/> [2026-02-05]
- Norrälje kommun (2025b). *Norrälje Hamns stadsmiljö*.
<https://www.norrtaelje.se/info/bygga-bo-miljo/norrtaelje-vaxer/norrtaelje-stad/norrtaelje-hamn/utemiljo/> [2026-02-05]
- Norrälje kommun (2025c). *Färsna skogslekplats*.
<https://www.norrtaelje.se/info/kultur-och-fritid/idrott-motion-friluftsliv/lekplatser-i-norrtaelje-kommun/lekplatser-norrtaelje/farsna-skogslekplats/> [2026-02-05]
- Norrälje kommun (2025d). *Flygfältets park öppet igen efter upprustning – här är nyheterna*.
<https://www.norrtaelje.se/nyheterna/2025-11/flygfaltets-park-oppet-igen-efter-upprustning--har-ar-nyheterna/> [2026-02-05]
- Pawlowski, C.S., Madsen C.D., Toftager, M., Amholt, T.T., Schipperijn, J. (2023). The role of playgrounds in the development of children's fundamental movement skills: A scoping review. *PLoS ONE*. 18(12). <https://journals.plos.org/plosone/article?id=10.1371/journal.pone.0294296>
 [2026-01-29]
- Prins, J., Wilt, F., Santen, S., Veen, C., Hovinga, D. (2022). The importance of play in natural environments for children's language development: an explorative study in early childhood education. *International Journal of Early Years Education*. 31(2). s. 450-466.
<https://www.tandfonline.com/doi/full/10.1080/09669760.2022.2144147> [2026-01-29]
- Samuelsson, I.P. & Carlsson, M.A. (2008). The Playing Learning Child: Towards a pedagogy of early childhood. *Scandinavian Journal of Educational Research*. 52(6). s. 623-641. Göteborgs

universitet.

<https://www.tandfonline.com/doi/epdf/10.1080/00313830802497265?needAccess=true>

[2026-01-29]

SCB (2025). *Befolkningsstatistik Norrtälje*. Statistiska centralbyrån.

https://www.statistikdatabasen.scb.se/pxweb/sv/ssd/START__BE__BE0101__BE0101G/BefforandrKvRLK/table/tableViewLayout1/?loadedQueryId=158949&timeType=item [2026-02-02]

Schneider, J. & Jansson, M. (2023). *Lekplatsers kvalitet och kvantitet över tid - Ett projekt inom fortlöpande miljöanalys*. Sveriges lantbruksuniversitet.

<https://pub.epsilon.slu.se/30675/13/schneider-j-et-al-20230612.pdf> [2026-01-29]

Triangle Learning Center (2024). *The Best Time to Take Your Child to the Playground*.

<https://www.trianglelearningcenter.org/the-best-time-to-take-your-child-to-the-playground/>

[2026-02-02]

Wallgren, L. (2019). *Riktlinjer för lekmiljöer på allmän plats i Uppsala kommun*. Uppsala kommun, Stadsbyggnadsförvaltningen.

<https://www.uppsala.se/contentassets/3422bde4df024a758a8b12f9cc234547/riktlinje-for-lekmiljoer-pa-allman-plats-i-uppsala-kommun.pdf> [2026-01-29]

Publicering och arkivering

Godkända självständiga arbeten (examensarbeten) vid SLU kan publiceras elektroniskt. Som student äger du upphovsrätten till ditt arbete och behöver i sådana fall godkänna publiceringen. I samband med att du godkänner publicering kommer SLU även att behandla dina personuppgifter (namn) för att göra arbetet sökbart på internet. Du kan närsomhelst återkalla ditt godkännande genom att kontakta biblioteket.

Även om du väljer att inte publicera arbetet eller återkallar ditt godkännande så kommer det arkiveras digitalt enligt arkivlagstiftningen.

Du hittar länkar till SLU:s publiceringsavtal och SLU:s behandling av personuppgifter och dina rättigheter på den här sidan:

- <https://libanswers.slu.se/sv/faq/228316>

JA, jag, Vilma Danielsson har läst och godkänner avtalet för publicering samt den personuppgiftsbehandling som sker i samband med detta

NEJ, jag/vi ger inte min/vår tillåtelse till att publicera fulltexten av föreliggande arbete. Arbetet laddas dock upp för arkivering och metadata och sammanfattning blir synliga och sökbara.